

O dosedanjih italijanskih obveznostih glede manjšin

Glasovanje v italijanskem parlamentu - Obveznosti Italije kot članice Zveze narodov

3.

Glasovanje v italijanskem parlamentu: — Med debato o rapalski pogodbi v parlamentu so 24. novembra 1920 vsi socialistični poslani, od energetika Salvemini do ekstremista Lazzarija, postavili italijanski vladu interpelacijo zaradi dejstva, da pogodba ni predvidevala nobene recipročnosti v krov jugoslovenskih manjšin v Italiji, in zahtevali, da posebno zaščitno zakonodajo, ker jim je bila končno določena pravica samopredelitev.

V odgovor je grof Sforza, takratni minister za zunanje zadeve, dal naslednjo izjavu:

«Da bi bilo izpolnjeno preorodstvo Dantejevega verza, ki na nesmrten način postavlja italijanske meje na Kvarnerju, in da bi bila zagotovljena varnost julijške meje, ki jo je povezal s morano sprejeti v notranjosti naše dežele stotisoč Slovanom. Tem Slovanom, ki morajo ostati v stiku s svojimi naravnimi sosednji, pa naj bodo ta se tako zelo zahtevali, naj se Italija postavi na Goricu - Trstom, jamicimo svobodo in kulturo. To je že postal nas stvar časti in dejanje politične močnosti. Zaradi tega smo prepratili, da bo naši novi sodrževalniki v tem pogledu zadovoljni, da predstavljajo veliki državi, ki bo s svojo brezprimerno varčljivo, luhosumno varovalo njihovo krajevno žito.»

Odgovor poslanca Alessandrija je nadaljeval njen prejšnje napade: vladni program je nedvomno delčen, toda slovansko preorodstvo sme zaradi svojih izkušenj upravljeno dvojniti v njegovo izpolnitve. V oporo svoje teze je nadelil vsa nasilja, ki so bila storjena nad Slovenci.

Končno je bil izglasovan predlog, ki ga je postavil poslanec Luzzatti in ki ga sprejel tudi ministrski predsednik Giolitti. Predlog 253 glasov proti 14 nacionalistom, medtem ko so se je bila zavrnjena, vzdržala, Luzzattijev resolucioni.

«Počasnata zbornica izredno, da bi se prijateljski odnos, zacetki v Rapalu, razvijali v skupino, ko bo s pravljencem narodov in ostale Europe in je prepricana, da bo nadornim manjšinam, ki so ostale izven svojih domovin, na osovoj istrenit, jamstev, da ne bo brez ovir ohranjanju svoj jezik, svoj kulturo, svojo vero, in ča hovega posebnega položaja postavane.»

Poslanec Luzzatti, avtor predloga, ga je utemeljeval tako: «Torej, da je zavrnjena, kar je olajšala medsebojna pogajanja.»

Zaradi tega stališča, skupnega obema državama, na naše predloge, je bil ta, da je bila na obeh straneh do istreni prijateljstvo med dvojno državo, da se doseže istreni prijateljstvo med dvema državama. To je bistvena točka, ki je olajšala medsebojna pogajanja.»

«Počasnata zbornica izredno, da bo nadornim manjšinam, ki so ostale izven svojih domovin, na osovoj istrenit, jamstev, da ne bo brez ovir ohranjanju svoj jezik, svoj kulturo, svojo vero, in ča hovega posebnega položaja postavane.»

Obveznosti Italije kot članice Zveze narodov. — Toda Italije glede ravnanja z manjšinami niso vezale samo častne obljube in ne preklicne izjave njenih predstavnikov. Vezali so jutri tudi mednarodni dogovor. Na treti konferenci Zveze narodov se je Italija, medtem ko vlada sta obvezana s avtonomijo vsem Nemcem, ki so bili vključeni v državo, samo zaradi varnosti, meja Razen tega, kar lahko škodovale obrambisti, jih je treba pustiti, da jih po Zvezni sreči, ki smo jih bili iz istih razlogov prisluženi vključiti v Italijo.

To kar smo pisali o prijateljstvu Nemcem, velja tudi za Slovence, ki smo jih bili iz istih razlogov prisluženi vključiti v Italijo.

Povojna zgodovina jugoslovenske manjšine v Italiji zanika na najbolj kritični način italijanske izjave te obljube.

3. marca 1928 je Mussolini, takratni ministrski predsednik, pred italijansko zborom rečel: «Toda, da zgodovina v obdobju prejšnjih vlad nika ne veje fašistične vlade.»

Sicer pa so v zgodovini bile tudi narodnosti, znotraj manjšin, niti nikoli niseli, da bi Francozi Val d'Aoste zeleni zdržali, s svojo matično deželo. In kar se tice Slovanov, ki so do dolga časa pri nas, so vedno nasili ono mirno življenje, tudi pogode in stalo.

To kar smo pisali o prijateljstvu Nemcem, velja tudi za Slovence, ki smo jih bili iz istih razlogov prisluženi vključiti v Italijo.

Nasprotni s kašnjenjem politike Italije glede manjšin, vsebuje uradno poročilo poslance De Nave naslednje odstavki, poln skrb in zanimalosti:

«... Govorimo o recipročnosti - Ničje ne sme dobiti svojih novih slovenskih državljanom svobode jezikov, kulture in postopovanja manjšin. Na isti seji je lord Parnoor opominil Italijo.»

Založba mladost v Zagrebu je izdala Sime Vučetića Pesmi Ilje Labana, ki so dejansko razširjeni ponatis dveh istoimenskih zbirk iz predvremenih let. Popolnjen je z novejšimi pesmimi iz Knjižnice (1948) ter z nekaterimi določenimi recipročnostmi, ki so postavljene s slovensko na nekih pogodbah s Slovenijo. Opozori na dejstvo, da garancija na tem besedah je bila krivda.

Načrti, da se v Zagrebu v tem videti častne obveznosti in dejstvo podlagi, do katerih je prislo dve konci lanskoga in v začetku leta.

Slovensko znanje je, da so naši vodilni moži, potem ko so se stalnovi smrtilni krimila SZ, moralji ugotoviti, da je stanje na vasi nenavadno porazno. Po njihovih besedah je bila krivda.

Glavni cilji — 3 —

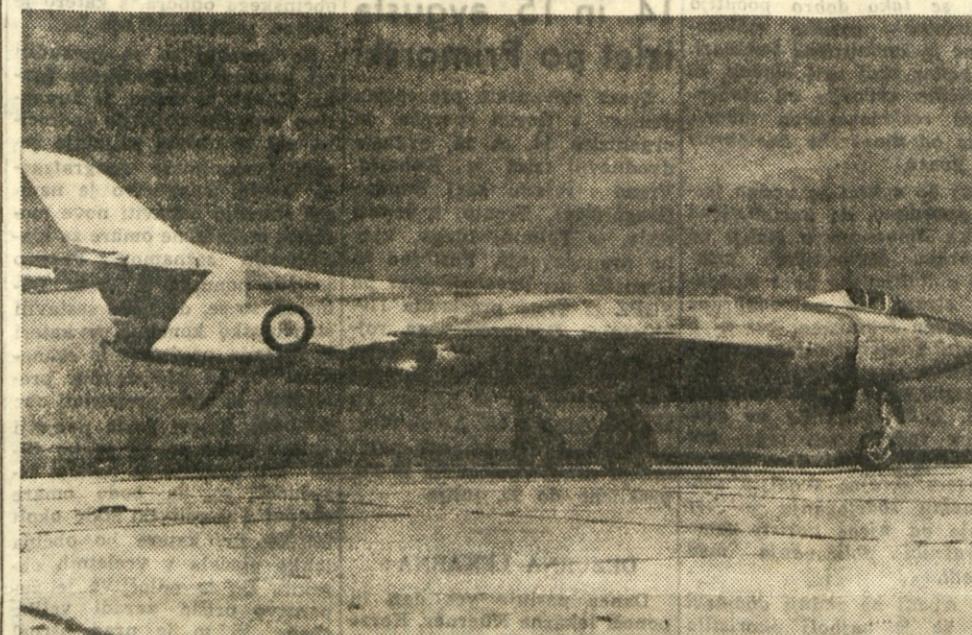

Ob prilik obiska abesinskega cesarja Haile Selasija v Jugoslaviji, je predsednik jugoslovanske republike marsal Tito s sogrobo, marsalovega osebnega tajnika dr. Jožeta Vilibana.

ENO NEREŠENIH Vprašanj MODERNE ZNANOSTI

Teorije o eksplozijah, ki nastanejo kadar letalo prebije zvočni zid

Temperatura in višina - Mach, odnosno merilna enota za hitrost zvoka
Dosedanji poizkusi v zračnem predoru - Eksplozija v brezračnem prostoru

Eno najhitrejših letal na svetu, angleški lovec na reakcijski pogon, ki je bil dodeljen angleški vojni mornarici kot najbolj primerno letalo za pristajanje na letalonosilkah.

V upanju, da bodo nekega dne lahko posljali nekatere nejasne točke o eksplozijah, do katerih pride kadar prebije letalo zvočni zid, bomo morali znanstveniki še temeljito proučiti okolnosti poletja z nadzvočno brzino. Ko letalo pika proti zemlji, absolutna hitrost, ki jo doseže letalo, je sekundarnega polja, poveča hitrost, da dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

talo ponovno preide točko, na kateri so zvočni valovi trdno stisnjeni drug ob druga ter pride do druge eksplozije. Tudi druga eksplozija se po zraku razširja proti zemlji z isto hitrostjo kot prva, toda ker je sinek, ki ga eksplozija površi, bliže zemlji, ga slisijo na zemlji prej kot prvega. Ce je ta teorija pravilna, potem nam moramo razložiti, da je eksplozija površi, ki je le izvlečeno s silo zamašek iz steklenik.

Tudi to teorijo bi lahko dokazali s tem, da bi izmerili časovno razliko med eksplozijama, ter jo primerjali s časom, ko je letalo letelo z nadzvočno hitrostjo. Ce bi letalo v vodoravnih smerih lahko letelo s hitrostjo 1 Macha, potem po tej teoriji sploh ne bi prilo do eksplozije, temveč bi na zemlji zgolj sljali stalni ropot, kar so lahko s poskusi tudi ugotovili.

Po drugi teoriji povzročajo eksplozije pokivali valovi, ki nastanejo, kadar je hitrost letala tako velika, da si zrake ne more z lahkoto v dovolj hitro odpreti pot pred seboj. V zračnem predoru lahko opazujemo in fotografiramo sunkovite valove, ki jih povzročajo telesa, ki se giblje z zelo veliko hitrostjo. Ce je teorija pravilna, potem nam moramo razložiti, da je sekundarnega polja, ki ga eksplozija površi, ki je le izvlečeno s silo zamašek iz steklenik.

Ceprav se tri teorije druge od druge razlikujejo in človeku, ki bi imel takole praktičnih in teoretičnih izkušenj, da bi lahko točno opredelil pot v proračun, vendor je z zemljoi zanj zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov,

tačka, ki so na zemlji v dočaknju letala, ki je večji od 1 Macha. Zato pa je hitrost letala lahko manjša od 1,100 km/h, čeprav praktično tudi razliko lahko povečali, da je bistvene važnosti pri poskuških leta skozi zid. Po teoriji se zemljoi zanj zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

tačka, ki je zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

tačka, ki je zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

tačka, ki je zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

tačka, ki je zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

tačka, ki je zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

tačka, ki je zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

tačka, ki je zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

tačka, ki je zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

tačka, ki je zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

tačka, ki je zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

tačka, ki je zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

tačka, ki je zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

tačka, ki je zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

tačka, ki je zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

tačka, ki je zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

tačka, ki je zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), slisijo-

tačka, ki je zelo nevarna, ker utegne pristeti do populoma napadnih zaključkov, ki jih na vodi ne poznamo kriptičnega razmerja med hitrostjo plovnega sredstva in valovi, ki se povečajo z hitrostjo letala, da je treba poudariti, da je primerjava z valovi, ki jih v vodi povzročajo čolni vodni valovi, ki so zelo nevarni, da se dosegne Mach (enota, ki odgovarja hitrosti zvoka), sl

